

ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ГРУПУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПО РІВНЮ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Другова О.С.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

В роботі розглянуті питання кластерного аналізу. Для того, щоб сгрупувати усі підприємства вибіркової сукупності у однорідні групи, за значенням конкурентного потенціалу, автором пропонується використати кластерний аналіз.

Слід зазначити, що в сучасних наукових дослідженнях широко практикується застосування методів кластерного аналізу для класифікації об'єктів за деякими їх ознаками.

Кластеризація проводилася в комп'ютерній програмі IBM SPSS Statistics 19. Автором було проведено кластерний аналіз у два етапи.

1) Перший – ієрархічний кластерний аналіз, за допомогою якого було встановлено оптимальна кількість кластерів досліджуваної сукупності підприємств.

Задля визначення, яку кількість кластерів слід було б вважати оптимальним, вирішальне значення має показник, виведений під заголовком «коефіцієнт». Під цим коефіцієнтом мається на увазі відстань між двома кластерами, визначене на підставі обраної дистанційної міри з урахуванням передбаченого перетворення значень. У нашому випадку це квадрат евклідової відстані, визначений з використанням стандартизованих значень. На цьому етапі, де ця міра відстані між кластерами збільшується стрибкоподібно, процес об'єднання в нові кластери необхідно зупинити. У нашому випадку це стрибок від 6,668 до 18,144 (значення функції відстані збільшилось у 3 рази). Це означає, що після утворення 4 кластерів ми більше не повинні робити жодних наступних об'єднань, а результат з чотирьох кластерів є оптимальним. Оптимальним вважається число кластерів, яке дорівнює різниці кількості спостережень (41 підприємство) і кількості кроків, після якого коефіцієнт збільшується стрибкоподібно (на 37 підприємстві)

Таким чином, було визначено чотири кластери, які різняться значенням конкурентного потенціалу. Чим вище значення потенціалу, тим вище конкурентоспроможність підприємства.

2) другий – знаючи кількість кластерів, які були визначені на першому етапі, автор, за методом К – середніх, визначила центри кластерів (тобто точки сгущення). За результатом кластерного аналізу за методом k – середніх було розраховано кінцеві центри кластерів.